I. YALPI HUDUDIY MAHSULOT

Dastlabki ma’lumotlarga ko‘ra, 2021- yil yanvar-dekabr oylarida ishlab chiqarilgan yalpi hududiy mahsulotning hajmi joriy narxlarda 82 148,4 mlrd. so‘mni tashkil etdi va 2020- yilning mos davriga nisbatan 10,7 %ga o‘sdi. Yalpi hududiy mahsulot deflyator indeksi 2020- yil yanvar-dekabr oylaridagi narxlarga nisbatan 113,7 %ni tashkil qildi.

Info

***Yalpi hududiy mahsulot** – milliy hisoblar tizimining asosiy ko‘rsatkichi bo‘lib, muayyan davrda mintaqaning iqtisodiy hududida joylashgan rezident – institutsional birliklar ishlab chiqarish faoliyatining yakuniy natijasini ifodalaydi. Yalpi hududiy mahsulot ishlab chiqarish usulida, iqtisodiy faoliyat turlari bo‘yicha yalpi qo‘shilgan qiymat hajmi va mahsulotlarga sof soliqlar yig‘indisi orqali hisoblanadi.*

2020-2021 yil yanvar-dekabr oylari uchun Yalpi hududiy mahsulot fizik hajmi va deflyator indeksi dinamikasi quyidagi ma’lumotlar bilan tavsiflanadi (o‘tgan yilning mos davriga nisbatan %da).

Yanvar-dekabr oylarida Yalpi hududiy mahsulotning iqtisodiy faoliyat turlari bo‘yicha mutlaq o‘sish sur’atlari

(o‘tgan yilning mos davriga nisbatan %da)

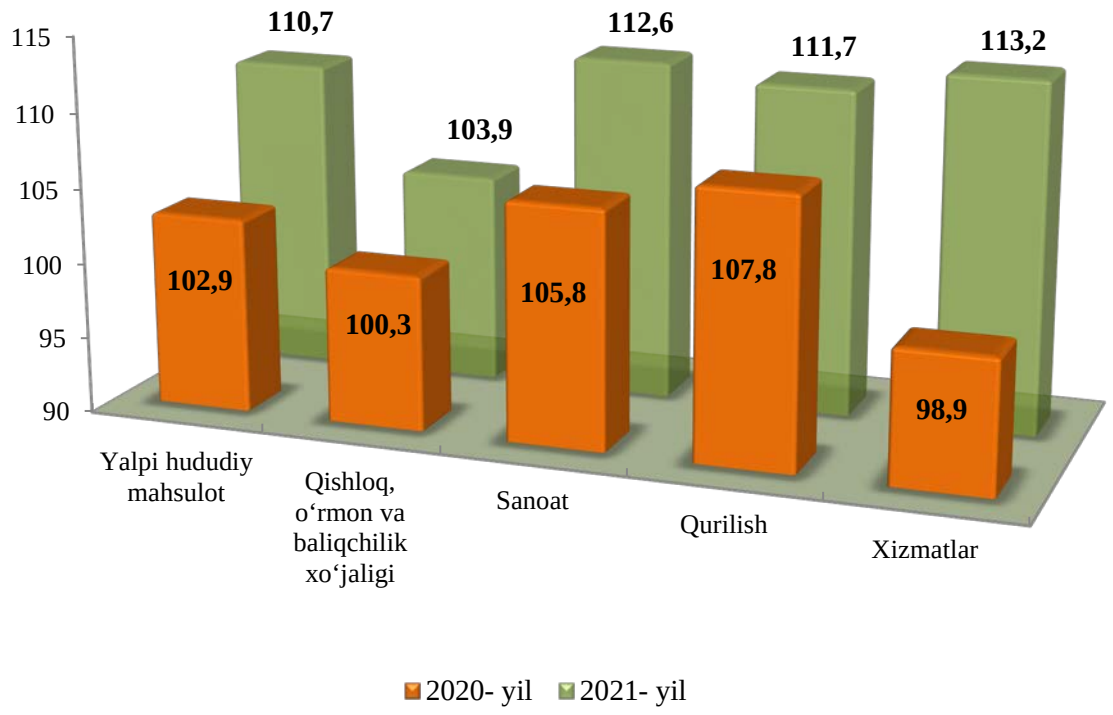

Hudud iqtisodiyotining asosiy tarmoqlarida kuzatilgan o‘sish sur’atlari Yalpi hududiy mahsulot o‘sishida asosiy omil bo‘lib xizmat qildi.

Jumladan, qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligi tarmog‘ining o‘sish sur’ati 103,9 % (yalpi hududiy mahsulot tarkibidagi ulushi – 22,3 %), sanoat – 112,6 % (48,9 %), qurilish – 111,7 % (5,0 %), savdo, yashash va ovqatlanish bo‘yicha xizmatlar – 110,9 % (5,8 %), tashish va saqlash, axborot va aloqa – 122,4 % (4,7 %) hamda boshqa xizmat tarmoqlari – 111,2 % (13,3 %)ni tashkil etdi.

Aholi jon boshiga hisoblangan Yalpi hududiy mahsulot 28 163,9 ming so‘mni tashkil etib, o‘tgan yilning mos davriga nisbatan 12,0 %ga o‘sdi. O‘tgan yilning shu davrida ushbu ko‘rsatkich mos ravishda 22 116,6 ming so‘mni va 101,9 %ni tashkil qilgan.

Aholi jon boshiga hisoblangan
Yalpi hududiy mahsulot hajmi

(joriy narxlarda, ming so‘m)

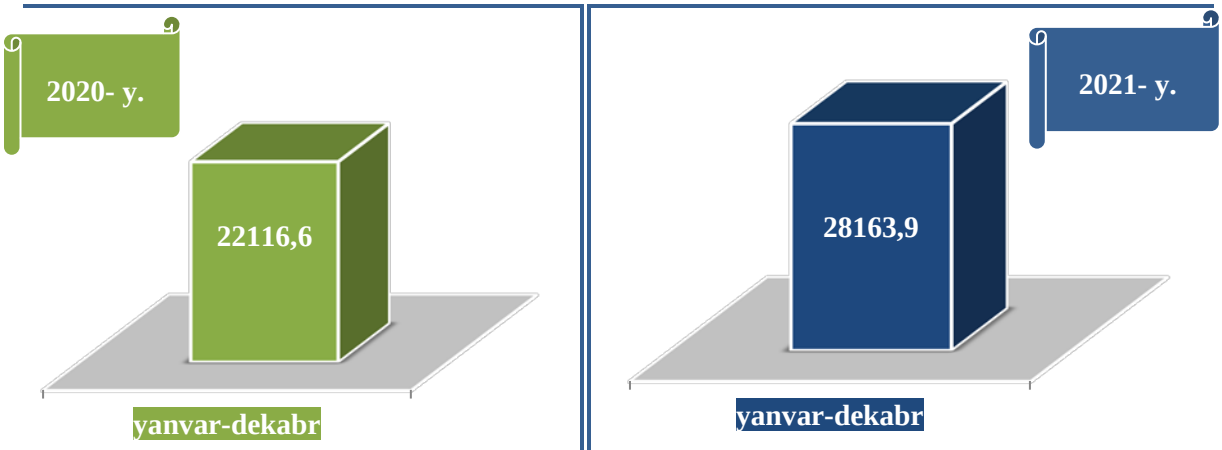

Aholi jon boshiga hisoblangan
Yalpi hududiy mahsulot o‘sish sur’atlari

(o‘tgan yilning mos davriga nisbatan %da)

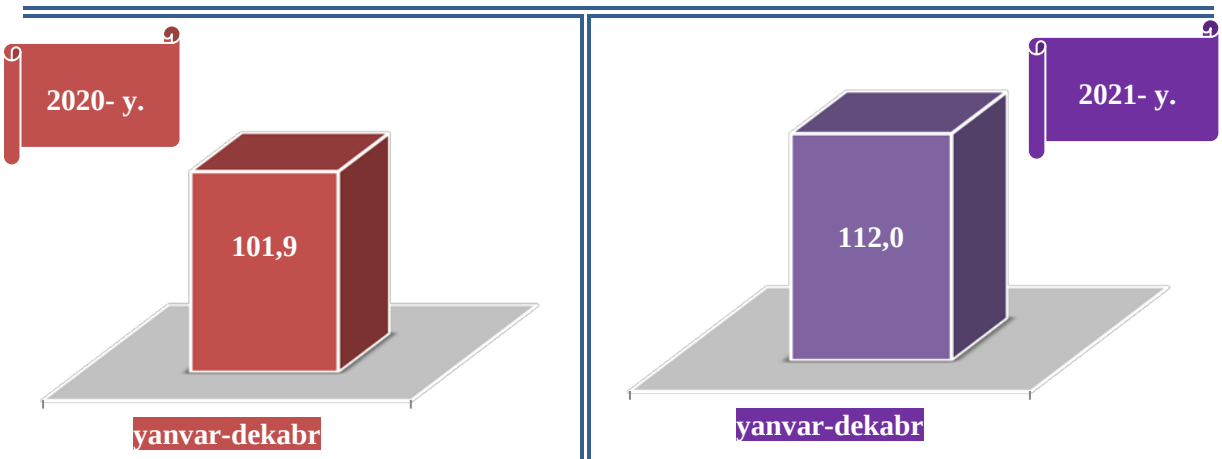

Yalpi hududiy mahsulot ishlab chiqarishda kichik tadbirkorlikning yalpi qo‘shgan qiymati hajmi 36 941,5 mlrd. so‘mni tashkil qildi.

Yanvar-dekabr oylarida Yalpi hududiy mahsulot ishlab chiqarishda kichik biznesning yalpi qo‘shgan qiymati hajmi

(mlrd. so‘mda)

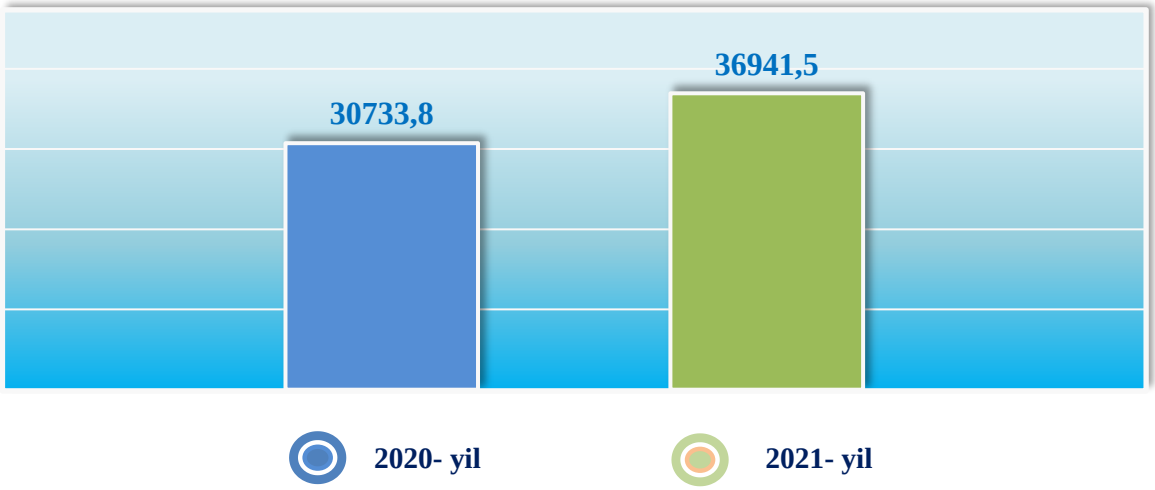

2021- yilda kichik tadbirkorlikning Yalpi hududiy mahsulotdagi ulushi 46,8 %ni tashkil etdi.

Kichik tadbirkorlikning YAHMdagi ulushining o‘tgan yilga nisbatan pasayishi yirik korxonalar ulushining o‘sishi bilan bog‘liq.

Yanvar-dekabr oylarida kichik biznesning Yalpi hududiy mahsulotdagi ulushi

(yalpi qo‘shilgan qiymatga nisbatan)

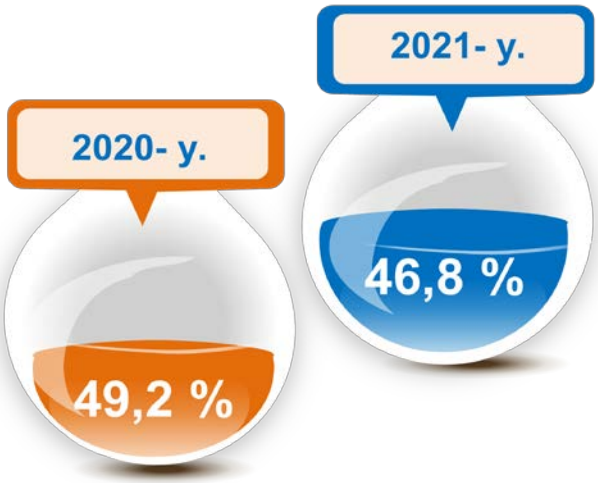

Yanvar-dekabr oylarida iqtisodiy faoliyat turlari bo‘yicha
Yalpi hududiy mahsulotning ishlab chiqarish hajmi va o‘sish sur’atlari

	mlrd. so‘m		*Fizik hajm indeksi %da*
	2020- yil yanvar-dekabr	*2021- yil yanvar-dekabr*	
I.Yalpi hududiy mahsulot - jami	**65 243,8**	**82 148,4**	**110,7**
shu jumladan:			
Tarmoqlarning yalpi qo‘shilgan qiymati	62 421,1	79 003,1	110,7
Mahsulotlarga sof soliqlar	2 822,7	3 145,3	111,1
II.Tarmoqlarning yalpi qo‘shilgan qiymati	**62 421,1**	**79 003,1**	**110,7**
Qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligi	**14 530,1**	**17 632,7**	**103,9**
Sanoat (qurilishni qo‘shgan holda)	**32 948,2**	**42 562,2**	**112,5**
sanoat	29 899,6	38 650,8	112,6
qurilish	3 048,6	3 911,4	111,7
Xizmatlar	**14 942,8**	**18 808,2**	**113,2**
savdo, yashash va ovqatlanish bo‘yicha xizmatlar	3 668,4	4 589,6	110,9
tashish va saqlash, axborot va aloqa xizmatlari	2 765,9	3 677,5	122,4
boshqa xizmat tarmoqlari	8 508,5	10 541,1	111,2

Yanvar-dekabr oylarida iqtisodiy faoliyat turlari bo‘yicha YAHM tarkibi *(jamiga nisbatan %da)*

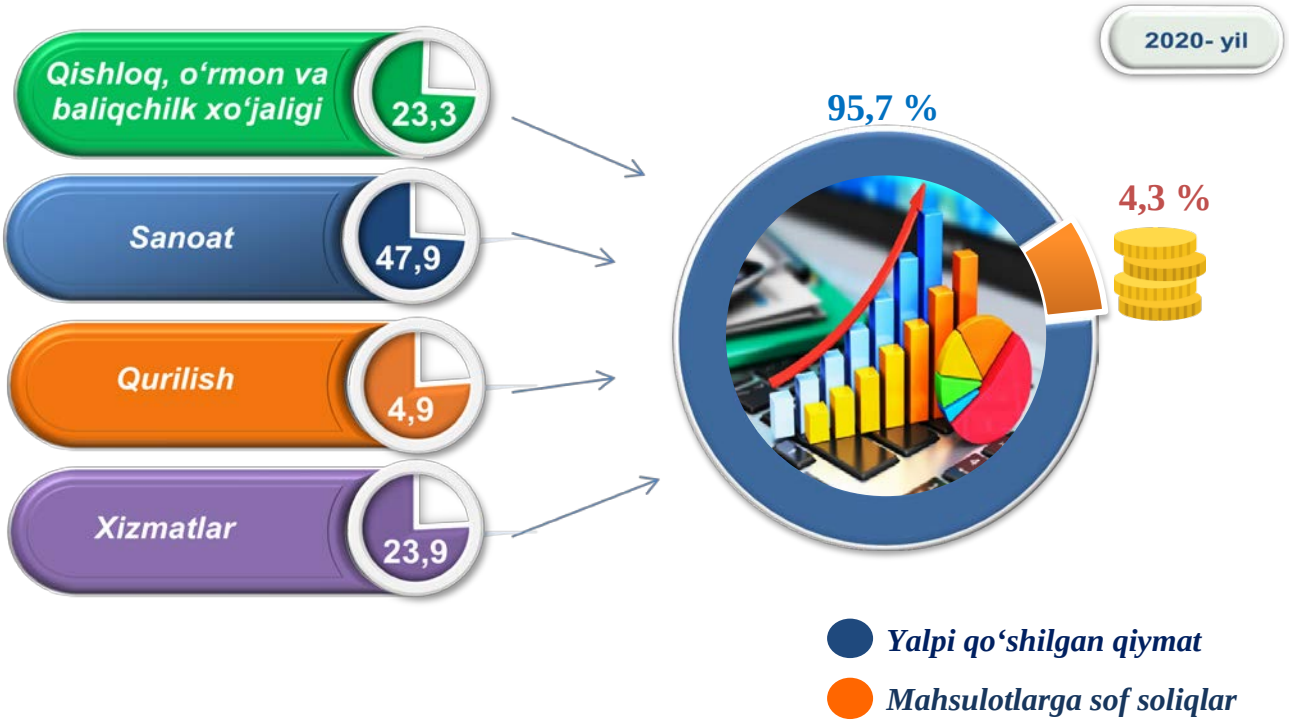

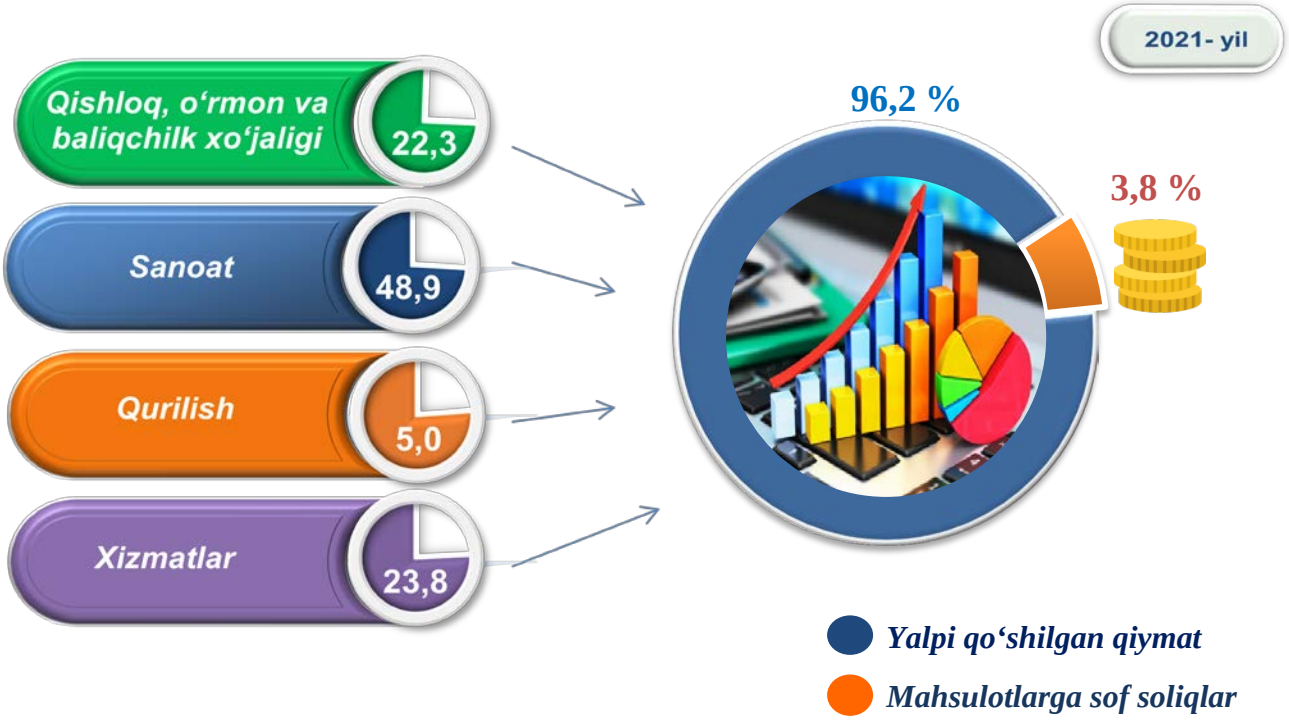

Yuqorida keltirilgan diagrammada ko‘rinib turibdiki, qurilish tarmog‘ining Yalpi hududiy mahsulot tarkibidagi ulushi 2020- yildagi 4,9 %dan 2021- yilda 5,0 %ga, sanoat tarmog‘ining ulushi 47,9 %dan 48,9 %ga oshdi.

Qishloq, o‘rmon va baliqchilik sohasining Yalpi hududiy mahsulot tarkibidagi ulushi 23,3 %dan 22,3 %ga, xizmatlar esa 23,9 %dan 23,8 %ga kamaydi.

Savdo, yashash va ovqatlanish bo‘yicha xizmatlarning Yalpi hududiy mahsulot tarkibidagi ulushi 5,8 %ni (2020- yil yanvar-dekabr - 5,9 %), tashish va saqlash, axborot va aloqa - 4,7 %ni (4,4 %), boshqa xizmat tarmoqlari - 13,3 %ni (13,6 %) tashkil etdi.

Xizmatlar sohasining yalpi qo‘shilgan qiymati tarkibi
(jamiga nisbatan %da)

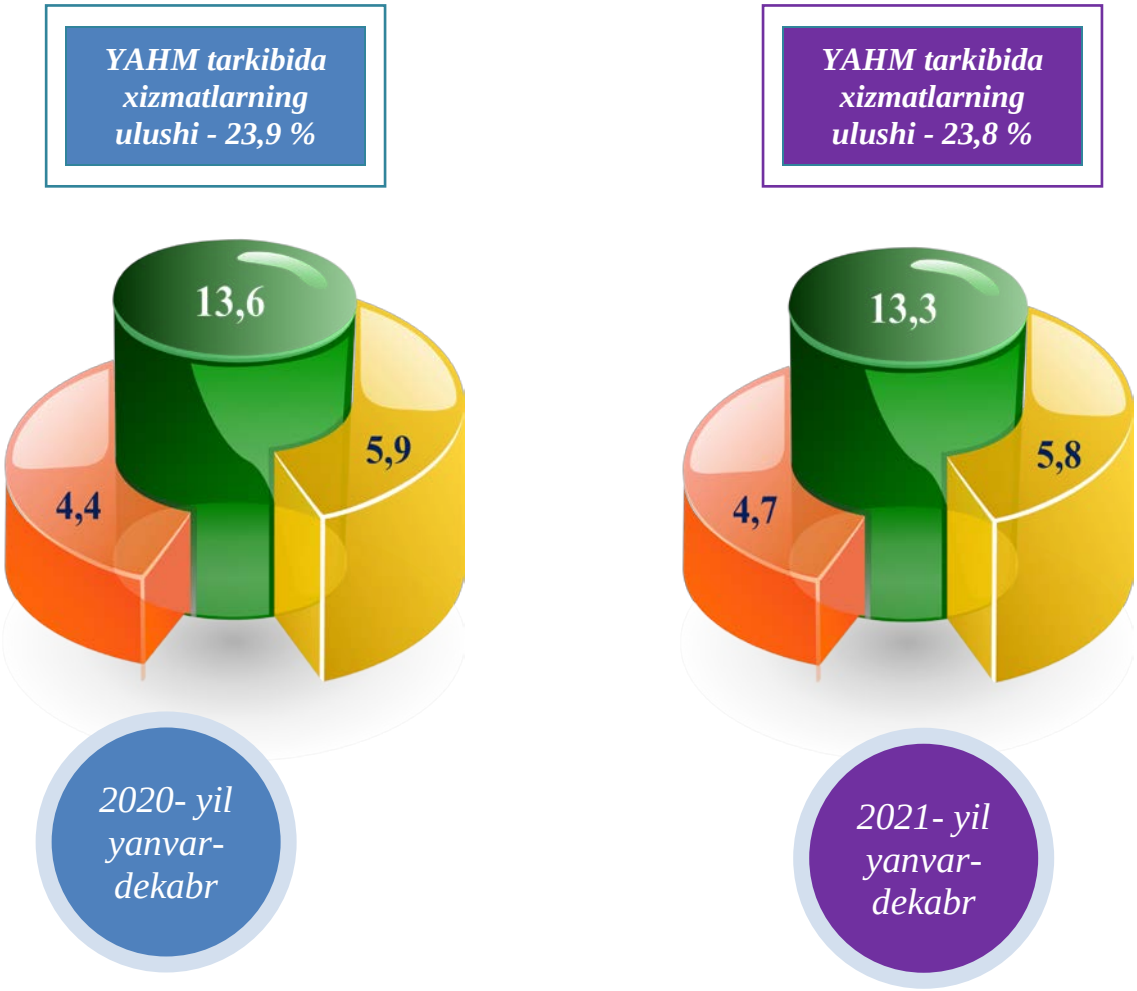

2021- yil yanvar-dekabr oylarida
Yalpi hududiy mahsulot o‘sishida tarmoqlarning hissasi
(jamiga nisbatan %da)

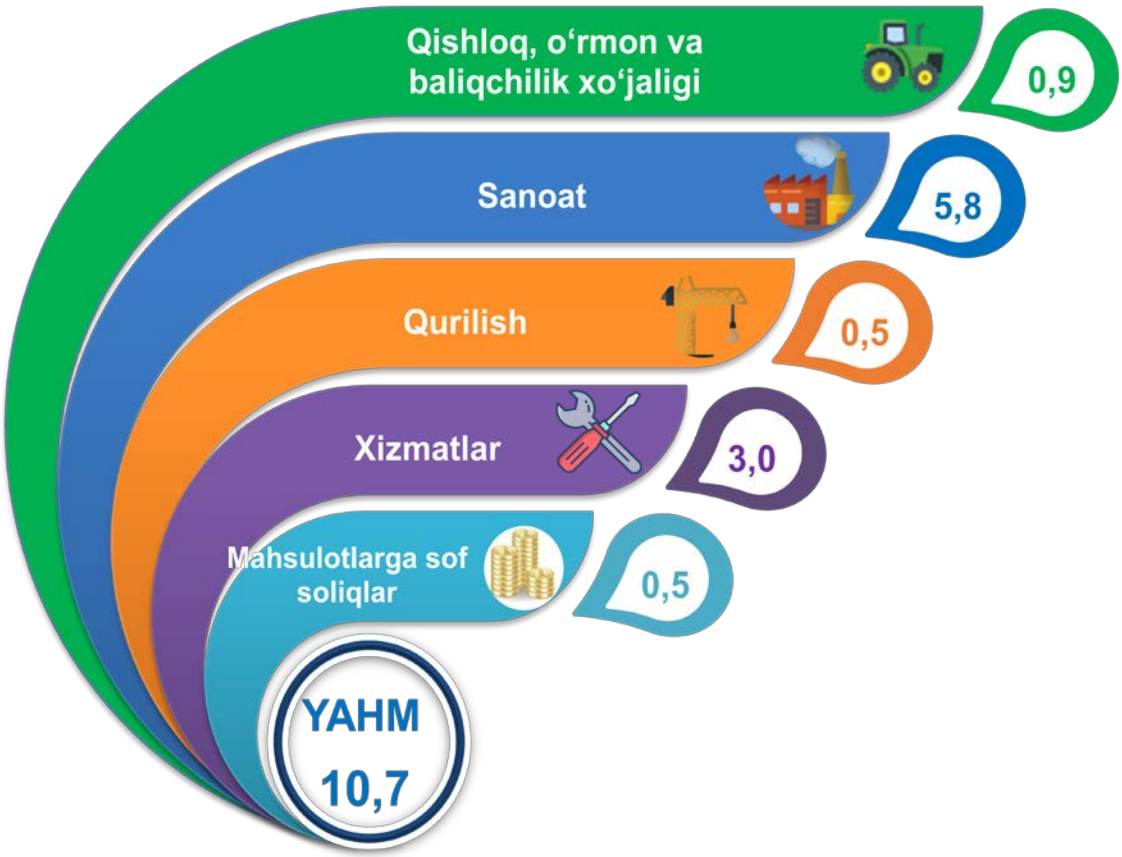

2021- yil yanvar-dekabr oylarida Yalpi hududy mahsulot o‘sishida Xizmatlar sohasining hissasi 3,0 %ni tashkil qildi. Jumladan, Savdo, yashash va ovqatlanish bo‘yicha xizmatlarning hissasi 0,6 %ni, tashish va saqlash, axborot va aloqa - 0,9 %ni, boshqa xizmat tarmoqlari - 1,5 %ni tashkil etdi.

Ma’lumot uchun: 2020- yil yanvar-dekabr oylarida Yalpi hududiy mahsulot o‘sishida qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligi tarmog‘ining hissasi 0,1 %ni, sanoat – 2,5 %ni, qurilish – 0,3 %ni, xizmatlar – salbiy 0,2 %ni, mahsulotlarga sof soliqlar – 0,2 %ni tashkil etgan.

Yanvar-dekabr oylarida Yalpi hududiy mahsulotning iqtisodiy faoliyat turlari bo‘yicha deflyator indeksi

(o‘tgan yilning mos davriga nisbatan %da)

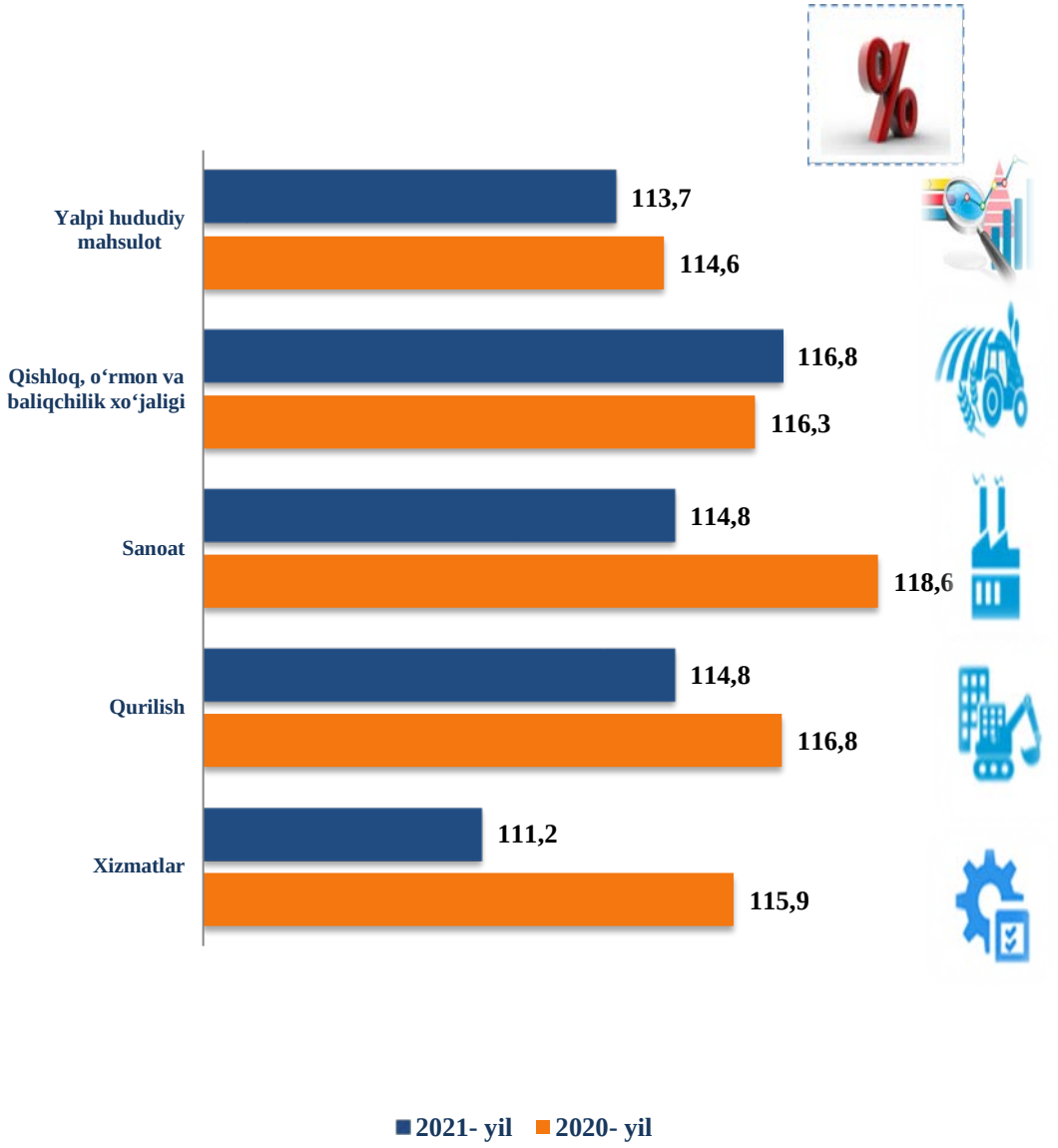

2021- yil yanvar-dekabr oylarida Yalpi hududy mahsulot deflyatori indeksi 2020- yilning mos davridagi narxlarga nisbatan 113,7 foizni tashkil etdi.

Yalpi hududiy mahsulot deflyatori indeksining eng yuqori ko‘rsatkichlari qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligida – 116,8 %, sanoatda – 114,8 %, qurilishda – 114,8 %, savdo, yashash va ovqatlanish xizmatlarida – 112,8 % qayd etildi.

Statistik ko‘rsatkichlarga izohlar

Yalpi hududiy mahsulot – milliy hisoblar tizimining asosiy ko‘rsatkichi bo‘lib, muayyan davrda mintaqaning iqtisodiy hududida joylashgan rezident-institutsional birliklar ishlab chiqarish faoliyatining yakuniy natijasini ifodalaydi.

Aholi jon boshiga Yalpi hududiy mahsulot – muayyan davrda joriy narxlardagi Yalpi hududiy mahsulot hajmini mamlakat (hudud)ning o‘rtacha aholisi soniga bo‘lish orqali aniqlanadi.

Yalpi qo‘shilgan qiymat – ishlab chiqarilgan tovarlar va xizmatlar qiymati (ishlab chiqarish) hamda ishlab chiqarish jarayonida to‘laligicha iste’mol qilingan tovarlar va xizmatlar qiymati (oraliq iste’mol) o‘rtasidagi farq orqali aniqlanadi.

Mahsulotlar uchun soliqlar – tovar yoki xizmatning bir birligiga, ya’ni rezidentlar tomonidan ishlab chiqariladigan, sotiladigan yoki import qilinadigan tovarlar va xizmatlarning miqdori yoki qiymatiga mutanosib tarzda solinadigan soliqlar. Ularga qo‘shilgan qiymat solig‘i, aksizlar, eksport va import uchun soliqlar hamda boshqalar kiradi.

Mahsulotlar uchun subsidiyalar – davlat budjetidan tovarlar yoki xizmatlarning bir birligiga, ya’ni rezidentlar tomonidan ishlab chiqariladigan, sotiladigan yoki import qilinadigan tovarlar va xizmatlarning miqdori yoki qiymatiga mutanosib tarzda to‘lanadigan mablag‘lar (subsidiyalar).

Mahsulotlar uchun sof soliqlar mahsulotlar uchun soliqlardan mahsulotlar uchun subsidiyalarni ayirish orqali aniqlanadi.

Yalpi hududiy mahsulot fizik hajm indeksi (o‘sish sur’ati) doimiy narxlarda, ya’ni o‘tgan yilning mos davri narxlarida hisoblangan hisobot davri Yalpi hududiy mahsulotni (real Yalpi hududiy mahsulot), joriy narxlardagi o‘tgan yilning mos davri Yalpi hududiy mahsulotga nisbati orqali hisoblanadi.

Yalpi hududiy mahsulot deflyator indeksi - iqtisodiyotda narxlarning o‘rtacha o‘zgarishini ifodalaydi va nominal Yalpi hududiy mahsulotning (joriy narxlardagi hisobot davri Yalpi hududiy mahsulot) real Yalpi hududiy mahsulotga nisbati orqali hisoblanadi.